

Наталя Смоляна

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ
ВИХОВАТЕЛЯ ГУРТОЖИТКУ**

У сучасних умовах реформування професійної школи України затребуваним на ринку праці стає кваліфікований робітник зі сформованими сталими професійними знаннями, вміннями і навичками, високими показниками продуктивності праці, нормами виробітку тощо. Разом з тим, особистість кваліфікованого робітника має бути всебічно розвиненою, володіти морально-етичними цінностями, вміти зберігати і підтримувати власне здоров'я, професійно самовдосконалюватися тощо. Такі вимоги до особистості кваліфікованого робітника, на жаль, не можуть реалізовуватися тільки під час професійної підготовки у професійно-технічному навчальному закладі, а потребують систематичної, комплексної позанавчальної роботи з керівною роллю батьків.

За роки незалежності нашої держави внаслідок урбанізації, зменшення кількості професійно-технічних навчальних закладів у селах та маленьких містах з кожним роком спостерігається збільшення кількості учнів, які здобувають професійну освіту у інших населених пунктах і мешкають у гуртожитках. З огляду на зазначене вище, актуальності набуває організована на високому науково-методичному рівні робота вихователя гуртожитку, метою якої є створення сприятливих побутових умов проживання, організація дозвілля учнівської молоді тощо.

Вивчення психолого-педагогічної літератури дає підстави стверджувати, що окремі виховні компоненти позанавчальної діяльності учнів профтехосвіти розглядаються у ґрунтовних дослідженнях О. Аніщенко, С. Батишева, С. Вдович, Р. Гуревича, О. Дубасенюк, Т. Крикунова, Н. Ничкало, Л. Полак, В. Радкевич та ін. У дисертаційних дослідженнях російських науковців Р. Алексєєвої, О. Лєднева, Г. Мягченко, Г. Павленко розглядаються окремі психолого-педагогічні питання формування особистісних якостей учнів в умовах гуртожитку. Водночас науково-

методичні засади організації роботи вихователя гуртожитку не стали предметом наукових розвідок вітчизняних науковців.

Насамперед зазначимо, що організація роботи вихователя гуртожитку професійно-технічного навчального закладу є багатоаспектною і передбачає: ведення обліково-плануючої документації (плани роботи ради гуртожитку та загальних зборів проживаючих; протоколи засідань; обліку проведених заходів тощо), створення учнівського самоврядування, формування здорового способу життя, проведення профілактичних заходів спрямованих на застереження правопорушень, організацію дозвілля і побутових умов проживання учнів, тощо. Отже, розглянемо названі вище аспекти детальніше.

По-перше, успішність організації роботи вихователя гуртожитку уможлиблюється за умови налагодженої вихователем системи виховної роботи в гуртожитку через *планування своєї роботи*. Зокрема плани роботи вихователя гуртожитку мають складатися спільно із педагогічними працівниками та учнями професійно-технічного навчального закладу й мати:

- комплексний підхід до виховного процесу (єдність морального, трудового, фізичного, естетичного та правового виховання тощо);
- конкретний опис пропонованих дій і виокремлених напрямів, що ведуть до реалізації поставлених вихователем задач;
- обов'язкове мережеве планування заходів, зустрічей тощо.

По-друге, робота вихователя гуртожитку матиме ефективні результати, якщо вона буде заснованою на *учнівському самоврядуванні*, керівним органом якого в гуртожитку є рада гуртожитку – складова частина Учнівського парламенту.

Наступним важливим аспектом організації роботи вихователя гуртожитку є проведення заходів з *формування здорового способу життя* учнів, профілактики тютюнового паління, вживання алкоголю і наркотичних речовин.

Зазначимо, що «здоровий спосіб життя» – це спосіб життєдіяльності, відповідний генетично зумовленим типологічним особливостям даної

людини, конкретним умовам життя і спрямований на формування, збереження і зміцнення здоров'я, повноцінне виконання людиною його соціально-біологічних функцій, досягнення активного довголіття [2, с. 113].

Водночас робота вихователя гуртожитку має спрямовуватися на *здійснення контролю за режимом праці та відпочинку учнів*. За О. Аніщенко особливого значення набуває раціональне поєднання різних видів діяльності (інтелектуальної, фізичної), організація повноцінного сну, режиму харчування суб'єктів педагогічної діяльності, дозована „співпраця” з комп'ютером, нормування обсягів домашніх завдань і загалом визначення норм неперервної роботи для учнів різних вікових груп, різних видів діяльності та ін. [1].

Насамперед, значна увага має приділятися *активному відпочинку учнів* на відкритому повітрі у позанавчальний час, що буде мати спортивно-оздоровчу спрямованість шляхом фізичного виховання учнів, яке спрямоване на зміцнення здоров'я, загартування організму, гармонійний розвиток форм, функціональних можливостей людини, формування життєво важливих навичок і вмінь [3, с. 360]. Такий відпочинок може бути організований як вихователем так і самими учнями на спеціально створених спортивних майданчиках, тренажерних залах тощо у різних формах: спортивні змагання, ігри, естафети тощо.

Якщо звернутися до педагогічної спадщини А. Макаренка, то видатний педагог наголошував: «... в ідеалі весь образ життя дитини, кожний квадратний метр його життя має бути сповненим освітою». З огляду на це, важливою роботою вихователя гуртожитку є *залучення учнівської молоді до гуртків технічної, декоративно-прикладної творчості, спортивних секцій, хореографічних, музичних ансамблів* тощо.

Насамкінець зазначимо, що організація роботи вихователя гуртожитку в якому проживають учні професійно-технічного навчального закладу є багатоаспектною і враховує: виявлення лідерів для створення учнівського самоврядування, формування здорового способу життя учнів, проведення

профілактичних заходів тютюнопаління, вживання алкогольних напоїв і наркотичних речовин, організацію позанавчальної діяльності учнів (відвідування музеїв, театру, опери, балету та ін.) і побутових умов проживання відповідно до вимог наукової організації праці тощо.

Література

1. Аніщенко О.В. Проблема наукової організації праці учнів загальноосвітньої і професійної школи в історії розвитку педагогічної науки і практики в Україні (кінець XIX–XX ст.) : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.01 / Олена Валеріївна Аніщенко. – К., 2009. – 518 с.
2. Педагогический словарь : учеб. пособ. / В.И. Загвязинский, А.Ф. Закирова, Т.А. Строкова и др.; под ред. В.И. Загвязинского, А.Ф. Закировой. – М. : Изд. центр «Академия», 2008. – 352 с.
3. Професійна освіта : Словник : Навч. посіб. / Уклад. С.У. Гончаренко та ін.; За ред. Н.Г. Ничкало. – К. : Вища шк., 2000. – 380 с.